

**2009 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI İLE 2007 MALÎ YILI MERKEZİ YÖNETİM KESİN HESAP KANUNU
TASARISI'NIN PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKAN: Sait AÇBA (Afyonkarahisar)
BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)
SÖZCÜ : Hasan Fehmi KINAY(Kütahya)
KÂTİP : Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)
-----O-----

05.11.2008

İÇİNDEKİLER

- Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Başkanlığı
- Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Başkanlığı
- Gümrük Müsteşarlığı
- Vakıflar Genel Müdürlüğü
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü
- Dış Ticaret Müsteşarlığı
- İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
- Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu
- Devlet Personel Başkanlığı

...

Sayın Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başbakan Yardımcısı, Sayın Bakanlar, komisyonun değerli üyeleri; konuşmamda Sayın Başbakan Yardımcısının görev alanına giren bazı konular ile Dış Ticaret Müsteşarlığı üzerinde durmak istiyorum.

Sayın Başbakan Yardımcısı, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonunun bütçesine ilişkin olarak yapmış olduğu konuşmada "Günlük 1 doların altında bir gelire yaşayan toplum kesimi kalmamıştır." demiştir.

Şimdi, bu cümleye ilişkin değerlendirmeme geçmeden önce, ben, size önümdeki metinden birkaç cümle okumak istiyorum. Metin şu: "Ülkemiz nüfusunun yaklaşık yüzde 15'i açlık sınırının altında olup bu durum ahlaki, siyasi, sosyal ve ekonomik açılardan sürdürülemez bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelir dağılımı sorununun iyileştirilmesinde öncelik bu konuya verilecektir."

Bir başka cümle: "Belirlenen veri tabanı çerçevesinde açlık sınırı altında olan ailelere gıda, giyim ve yakacak imkânları sağlanarak yüzde 15'lik kesim bir üst basamağa sıçratılacaktır." Okuduğum bu cümleler Adalet ve Kalkınma Partisinin 2003 yılında iktidar olduktan sonra yayınlamış olduğu Acil Eylem Planı'nda yer almaktadır. Yani o zaman Hükümet böyle bir tablo devraldığını bütün kamuoyuna ilan etmiştir. Toplumun yüzde 15'i, nüfusumuzun yaklaşık yüzde 15'i açlık sınırının altındadır. Sayın Bakanın bu cümlesini Acil Eylem Planı'nda yer alan bu cümleyle karşılaştığımda, demek ki açlık sınırı günlük 1 doların altında bir gelire yaşamak olarak ifade edildiğine göre, TÜİK Başkanı da bunu "acıdan ölmek" olarak güzel bir şekilde ifade ettiğine göre, demek ki bu nüfusun yüzde 15'lik kesiminden, açlık sınırı altında kalan kesimden eser kalmamıştır, böyle bir sorun Türkiye'de yoktur. Tabii ki durum böyle değil. Sayın Bakanın değerlendirmelerinin eksik olduğunu ifade etmek isterim.

Türkiye İstatistik Kurumunun rakamlarını sizlere vermek istiyorum. Günlük 1 doların altında gelir elde eden nüfus 2002 yılında nüfusun zaten binde 20'siymiş. Tabii ki bu kesimden bir eser kalmaması, 1 doların altında yaşamak zorunda olan nüfusun gelir seviyesinin 1 doların üstüne çıkarılmasını küçümsemiyorum, bu da önemlidir. Ancak nüfusun yüzde 15'lik kesimi ne

oldu? Buna ilişkin bir değerlendirme Sayın Bakanın açıklamasında yok. TÜİK'in rakamlarına göre, TÜİK "harcama esaslı göreceli yoksulluk" diye bir kavram kullanıyor. Bu da 2002 yılında nüfusun yüzde 14,74'ünü oluşturuyor. Yani Hükûmetin o zaman açlık sınırı diye kastettiği kesim bu kesim, açlık sınırının altında gelir elde eden kesim bu kesim. Bu aslında doğru bir tabir değil tabii ki, bu yoksul olan kesimdir. Ama o zaman popülizm uğruna "Nüfusun yüzde 15'i açlık sınırının altında gelir elde etmektedir." demiştir AKP. Eski dönemi kötüleme, enkaz devraldık edebiyatını yapma uğruna böyle bir cümle kullanmıştır. Peki, bu yüzde 14,74'lük toplum kesimi 2006 yılı sonunda neye inmiştir? 14,50'ye inmiştir Sayın Bakanım. Yani sizin harcama esaslı göreceli yoksulluk kapsamında olduğunu ifade ettiğiniz nüfusta herhangi bir azalma olmamıştır. Nüfusa oranladığınızda tam tersine bir artış vardır. Bunların hepsi TÜİK'in sayfasında vardır. Bu tablo bu şekildedir.

Hükûmetin yoksulluk sorununa yaklaşımı ciddi değildir. Hükûmet "Yoksul kesimler bana tabi olsun." anlayışı içindedir. Bu konuda günlük siyaset yapmaktadır. Sosyal Yardımlaşma Dayanışmayı Teşvik Fonu bütçeleri bunu göstermektedir. Bakın, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu'nun 2006 yılı yıl sonu gerçekleşen harcaması 2,7 milyar YTL'dir. 2007'de seçim nedeniyle bu miktar biraz artırılmıştır. Daha doğrusu şöyle ifade edeyim, eksik olacak, biraz önce söylediğim rakam eksik. 2006 yılı başlangıç bütçe ödeneği 1,9 milyar YTL'dir. 2007 yılındaki seçimler dikkate alınarak yıl içinde bu rakam yapılan ilavelerle, ödenek aktarmalarıyla birlikte 2,7 milyar YTL'ye çıkmıştır. 2007 yılındaki gerçekleşen harcama ise 3,1 milyar YTL'dir. 2008 rakamı 3,7 milyar YTL, 2008 rakamıyla 2007 rakamını uyumlu sayabiliriz. Ama 2009 yılında seçim var, Hükûmet şimdi bu bütçe tasarısıyla Parlamentodan 11,6 milyar YTL'lik ödenek talep etmektedir.

Sayın Bakan, yoksullar seçim döneminde mi aklınıza geliyor? Bu doğru bir politika mıdır? Yani "Seçim var, yoksula yardım yapalım. Seçim bitti, yoksulu unutalım." Bütçe rakamlarınız bunu göstermektedir. Bütçe rakamlarınız bunu gösteriyor. Doğru olan, modern devlete yakışan anlayış bu şekilde bir fondan yoksul kesime yakacak yardımı, giyecek yardımı, gıda yardımı yapmak yerine yoksul kesime bir maaş bağlamaktır, medeni bir şekilde yoksul ailenin banka hesabına belli bir miktar aylığı yatırmaktır, transfer etmektir. Modern demokrasiler, modern ülkeler, sosyal devlet anlayışı yönünden güçlü olan ülkeler bunu "vatandaşlık geliri" anlayışıyla çözmüşler. Yani bir birey sadece yaşadığı için, hayatta olduğu için, o toplumun bir üyesi olduğu için bizatihi bu nedenlerden dolayı bir gelir elde etme hakkına sahiptir. Bunu bütçe imkânları nedeniyle işi olan vatandaşlarımıza yaygınlaştırmak mümkün olmayabilir. Ama yoksul vatandaşlarımıza vatandaşlık geliri uygulamasına geçmeliyiz. Doğru olan, modern sosyal devlete yakışan budur. Bugünkü bütçe imkânlarıyla yoksul kesime ayrılmış olan ödeneği ve diğer kurumların bütçelerinden bu amaçla yapılmış olan transferleri alt alta koyup topladığımızda, nüfusun yoksul kesimiyle bu rakamları kıyasladığımızda inanın çok daha adil bir şekilde, çok daha medeni bir şekilde, bugünkü bütçeyi de fazla zorlamayacak bir şekilde eşit, adil bir dağıtımı yapacağız, yapabileceğiz. Rakamlar onu göstermektedir.

Değerli arkadaşlar, Devlet Personel Başkanlığı konusunda birkaç konuya değinmek istiyorum. Devlet Personel Başkanlığının görev alanına girdiğini düşündüğüm, 2009 yılı bütçe tasarısında yer alan bazı maddeler var. Aşağı yukarı her yıl bütçesinde var bu maddeler. Maddeler şudur: Hem üniversiteler için hem de diğer kamu kurumları için ilgili yılda yapılacak atama sayısı, daha doğrusu atama yapılmak amacıyla kullanılacak olan kadro sayısı sınırlandırılmaktadır. Bu aşağı yukarı 2000, 2001 yılından beri vardır. Bunun amacı personel giderlerinde bir kontrolü sağlamaktır. Bunu tabii ki anlayışla karşılıyorum. Personel giderlerinde bir kontrol sağlanabilir. Bunun arkasında da devletin fazla kamu personeli istihdam ettiği varsayımı vardır. Ancak bu varsayımı da ayrıca belki tartışmak gerekir ama bunun yeri değil, zamanımız uygun değil. Ama Sayın Bakana bu vesileyle şunu sorayım: Diğer ülkelerde nüfus başına düşen kamu personel sayısı nedir, Türkiye'de nedir? Türkiye'de gerçekten kamu personeline bir fazlalık var mıdır?

Bütçe kanunu maddelerinden devam edeceğim. Sınırlandırma var. Örnek veriyorum: 2009 yılı bütçe tasarısında şu var: "2008 yılında kamu idare kurum ve kuruluşları serbest memur kadrolarına 2008 yılında emeklilik, ölüm, istifa veya nakil sonucu ayrılan memur sayısının yüzde 50'sini geçmeyecek şekilde açıktan veya naklen atama yapılabilir." Bu sayı yıllar itibarıyla ne olmuştur? Bu hemen her yıl bütçesinde var bu rakam ve "2009 yılında bunun yeterli olmaması hâlinde ilave 21 bin atama izni verilebilir." diyor. Yükseköğretim kurumları için 4 bin adet, diğer kurumlar için 21 bin adet yani toplam 25 bin adet. Kamuoyu genellikle 25 bin adet personelin

atanacağı kavramıyla meşgul. “Kamuya bu dönem şu kadar personel alınacak.” derken bu rakamları biliyor. Ama bilmemiz gereken: 2008 yılında emeklilik, istifa, ölüm veya nakil sonucu ayrılan personel sayısı nedir? 2008 rakamları belli değilse 2007 rakamı bize bir ışık verebilir. Böylece yıllar itibarıyla 2002’yi alabiliriz, 2000’i alabiliriz veya sadece AKP’nin iktidar olduğu dönemi alabiliriz. Bu dönemlerde kamuya alınan personel sayısı yıllar itibarıyla nedir? Gerçekte böyle bir kısıtlama yerine -bu kısıtlama da olabilir belki ama- zaman içerisinde devletin bir stratejik insan kaynakları planlaması yapması gerekir. Devlet Personel Başkanlığı bu planlamayı yapıyor mu, böyle bir çalışması var mı bilemiyorum. Ama sonuçta toplumdaki tablo: Şu anda 21 bin kişi alınacak diye herkes önceki ÖSYM sınavlarında aldığı puanı değerlendiriyor. Yeni yerleştirme sınavı yapılırsa orada alacağı puana bakacak. “Acaba girecek miyim, giremeyecek miyim?” diye bir koşturmanın içerisinde girecek. Böyle uzun vadeli bir planı kamuoyuna açıklamakta yarar var.

Değerli milletvekilleri, yine Sayın Bakana, gümrüklerden sorumlu Sayın Başbakan Yardımcısına, Sayın Başbakanın birkaç yıl önce bir konuşmasında ifade ettiği “Gümrüklerde 18,7 milyar dolarlık bir akaryakıt kaçakçılığı vardır.” cümlesinin dayanağını oluşturan Türkiye Büyük Millet Meclisinin akaryakıt kaçakçılığına ilişkin rapor konusunda ne yapıldığını sormak istiyorum. Bu rapor işlem görüyor mu, görmüyor mu? Sayın Başbakan çok ciddi bir iddiada bulunmuştur. Bu iddiayı önemsiyorum, temelsiz olduğunu ifade etmek istemiyorum. Ama son derece ciddi iddia karşısında Türkiye Cumhuriyeti’nin yürütme organının, bakanlıkların ilgili birimleri, ilgili bakanlıklar, Gümrük Müsteşarlığımız hangi işlemi yapmıştır? Bu kadar önemli bir konu toplumun dikkatinden kaçırılmaz.

Dış Ticaret Müsteşarlığına ilişkin olarak birkaç değerlendirme yapmak istiyorum. Değerli arkadaşlar, ekonomimiz yıllardır bir cari açık sorunu yaşıyor. Her yıl bir önceki yıla kıyasla oransal olarak da artan bir cari açık sorununuz var. Cari açığın oluşumundaki en büyük paylar, hepimizin bildiği gibi dış ticaret açığıdır. Cari açık ortaya çıktıktan sonra oluşurken tabii ki bunun finansmanı sorunu da ortaya çıkıyor. Bugüne kadar bunun finansmanında bir sorun yaşamadık. Bu çerçevede ihracatta yaşanan artışlar hepimizi mutlu etti tabii ki. Ancak ithalatta da yine hepimizin bildiği gibi ihracat artışından çok daha yüksek oranda bir artış meydana geldi. Esasen dış ticaret açığının artışındaki temel neden zaten bu.

Cari açığı finanse ettiğimiz için, bunda bir sorun yaşamadığımız için dış ticaret açığının üzerine yeterince eğilmedik, toplum olarak eğilmedik. “Cari açığın finansmanında sorun yaşamamızın en önemli nedeni neydi?” diye sorarsak, onun cevabını şöyle veriyorum: 2002 yılından bu yana dünya ekonomisinde olağanüstü bir büyüme süreci yaşandı. Bu büyüme sürecine paralel olarak olağanüstü yüksek oranda bir uluslararası likidite oluştu ve bu likidite yükselen piyasalara ve bu çerçevede Türkiye’ye yöneldi. Bu rakamın, uluslararası likiditenin geçen yılki tutarının 900 trilyon dolara yakın olduğu tahmin edilmektedir. Böylesi bir bollukta bizim için cari açığın finansmanı sorun olmadı ama kur düştü. Kur düşüşünün ihracatçıda yaşattığı, yarattığı sorunları ihracatçımız da bugüne kadar göğüsledi ve ihracatta gerçekten ciddi artışlar yaşadı. Kesinlikle bunun önemli bir aşama, önemli bir başarı olduğunu düşünüyorum.

Ancak bir süreden beri Türkiye ekonomisinde yaşadığımız bazı olumsuzluklar var. Birincisi: 2006 yılından bu yana maliye politikasında bir bozulma var. Ciddi bütçe iddialarına rağmen, mali disiplin iddialarına rağmen 2006 yılından itibaren özellikle 2007 ve 2008’de maliye politikası güven vermiyor ve bizim para politikasının manevra alanını, etki alanını sınırılıyor. Bu son derece önemli.

Yine dünyadaki büyümeye paralel olarak Türkiye ekonomisi de olağanüstü iyi bir büyüme performansı gösterdi. Ama 2006’dan itibaren ekonomimizin büyümesine bakarsak bizim büyümemizin yükselen ekonomilerden koptuğunu görürüz. Yükselen ekonomilerdeki büyüme aynı trendde devam ederken bizim ekonomimizdeki büyüme giderek daha düşük oranlara gelmiştir. Bunun rakamları yıllık programda var, 2009 yılı programında var. Bu bizim çok ciddi bir sorununuz.

Yine ödemeler dengesinin finansmanına baktığımızda, ödemeler dengesinde cari açığın finansmanına baktığımızda, orada da bir bozulmayı yaşıyoruz. Cari açık artarken, cari açığımız her sene yükseliyor -2009’da ekonomik kriz nedeniyle bir yükseliş söz konusu değil, öyle öngörülüyor- ama cari açık her sene yükselirken onun finansman tablosunda borç yaratan işlem miktarının arttığını görüyoruz. Yani varlık satışı, doğrudan yabancı yatırım girişi, gayrimenkul satışı gibi kalemlerden elde ettiğimiz gelirin miktarı, ekonomiye giren kaynağın miktarı azalırken borçlanma yoluyla elde ettiğimiz kaynakların -özellikle özel sektörün borçlanmasının- ciddi şekilde arttığını görüyoruz. Şimdi, bugünkü tabloda, küresel ekonomik kriz şartlarıyla beraber bu tabloyu

değerlendirdiğimizde bunun bizim ekonomimiz açısından ciddi bir risk oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Yükselen kur Sayın Başbakanın ifade ettiği gibi ihracatçıyı sevindirecek mi? Sevindireceği kanaatinde değilim. Kur yükselirken maliyetler yerinde saymıyor. Bizim ihracatımız önemli ölçüde -girdi açısından giderek artan ölçüde diyeyim daha doğrusu- Asya'ya bağımlı hâle geliyor. Asya'ya bağımlı ekonomi veya Asya'ya bağımlı dış ticaret açığı kavramı bu nedenle ortaya çıktı. "Asya'dan al, Avrupa'ya sat." deniliyor bazı bilimsel çalışmalarda. E şimdi dolarla olan maliyetler doğal olarak yükseliyor. Euro/dolar paritesindeki bozulma da doğal olarak ihracatçımızın...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, Sayın Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – İlk ek süremi alıyorum değil mi?

BAŞKAN – Ek süre aldınız da yani bitti ek süreniz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – İkinci mi? O zaman bitiriyorum Sayın Başkan, Genel Kurula ineceğim zaten. Teşekkür ediyorum.

Şimdi, bunun, kurun çok ihracatçı için ciddi bir, önemli bir avantaj oluşturduğu kanaatinde değilim. Bu noktada gerçekten ihracatçının desteklenmesi önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. 2009 yılı bütçesinde Eximbank'a ne kaynak aktarıyoruz? Bu kaynak aktarımında ciddi bir artış var mıdır, bunu bilemiyorum, Sayın Bakan açıklarsa mutlu olurum. Ama Eximbank'a vereceğimiz kaynağın artırılması gerektiği kanaatindeyim. Bunun için gerekirse borçlanma yoluna da gidebiliriz. Yani bunu mutlaka vergi gelirlerinden finanse etmek zorunda değiliz. İhracatçımızın, Türkiye ekonomisinin yaşayacağı sorunu aşabilmek için gerekirse borçlanmaya da gidebilmeliyiz. Esasen bütçenin tümü üzerinde yapmış olduğum konuşmada söylemiştim. Biz bir fon oluşturmak zorundayız. Bu fon hem finans sektörünü rahatlatmalı hem reel sektörü rahatlatmalı ve bu kapsamda ihracatçıyı da rahatlatmalıdır.

Yine ihracatçımızın karşı karşıya olduğu sorun rekabet gücünün azalmasıdır. Giderek girdilerde Asya ekonomilerine bağımlı bir ekonomi, üretim içinde ithalatın payının artması, endüstri için ticaretin artması bizi rekabet açısından son derece olumsuz koşullara zorlamaktadır. Rekabet edebilmek için işçilik maliyetinde yapmaya çalıştığımız düşüşler -gerek işletmelerin işletme bazında yapmaya çalıştığı düşüş gerekse sosyal güvenlik primlerinde indirim yapmak suretiyle yapmaya çalıştığımız düşüşler- önemlidir. Ama sonuç almak için yeterli değildir diye düşünüyorum.

Konuşmamı burada bitiriyorum Sayın Başkan. Süreyi de aştım. Çok teşekkür ederim.